

Љубомир Дурковић Јакшић: СРБИЈА И ВАТИКАН, Српска православна црква, Краљево — Крагујевац 1990.

Стара мудрост да о великим темама могу успјешно писати само велики ствараоци потврдила се и у недавно објављеној књизи „Србија и Ватикан“ од др Љубомира Дурковића — Јакшића.

Овај научник (иако у поодмаклим годинама) не осјећа терет старости. Са истим ентузијазмом, као и прије пола столећа, наставља своје вјечно (овоземно) трагање за истином.

Научноистраживачким методом, заснованим на изворној материји, удара темељне поставке и (из године у годину) даје обилати и садржајно богати допринос великој (а никад довршеној) свјетској грађевини науке.

Тематика овог неуморног немара и трагача за хуманим стална је прекупација. Уз то непрестано разјашњава све што ту хуманост перфидном злобом нечастивих сила замрачује.

Зато није случајно што се на бази црквене историје (којом се највише бави) винуо у сфере космополитског, етичког тражења доброте у човјеку — људима и народима. Тиме рапчињује оно што се, магијским отровом зависти, мржње и очајног душевног немира, потискује и разграбује. А све ово у жељи оплемењивања човјека у човјеку.

Опет смо се (на општу срећу), у данашњем, ризичном и промјенљивом времену, дохватили још једног епохалног дјела поменутог аутора. Одмах треба нагласити неке вриједне особености писца, које много значе. Наиме, он нигдје (па ни овдје) нема политичких претензија. Не супротставља народе народима, већ научна факта камељеонским подметањима, која се (преко фанатизованог дијела пучанства) намећу другима.

Првом реченицом: „Када је Србија, на матичној земљи српског народа, васкрсла почетком XIX века била је најправославнија земља у свету, и у њеном ослобођењу није учествовао ни један једини римокатолик“, писац нас осваја да, скоро у даху, читамо ову књигу.

Но, аутор ипак није почео од тог датума. Његова поимања (користећи методу од временски даље ка ближем) залазе много дубље. Тако разлучује све, вјешто камуфлиране, замке којима су се ини (сатански оваплоћени смртници) са папског трона служили да би ушлели своје пипке на балканским (нарочито православним) просторима. Тиме су бездушну жртвовали душу дијела словенског (хрватског и српског народа католичке вјероисповијести) ради

физичког уништења православног српства на Балкану.

Ти, за Рим опробани методи, били су слични (а по ауторовим доказима је непобитно јасно) и код осталих источних народа — првенствено Пољака у упрези против руског православља.

Закулисне игре папске курије у освајању нових вјерника (тачније нових извора прихода од њих) појачавале су се нарочито иза губљења богатог англо-германског простора и њиховог (англиканско-протестантског) осамостаљивања и отимања испод доминације „вјечног града“.

Дакле, економски разлози понукали су их да се, ако не одмах католичењем а оно бар унијаћењем, освоје нова елдорада.

Тако, Ђаволу на понос, васкрсла теорија (углавама „крижарских паса“ Лојолина реда) успјела је првенствено ишчупати дјушу, уништити савјест, а затим и помрачити ум у једном дијелу хрватског (хрватизираног и исламизираног српског) становништва. Стога су, мржњом фанатизовани, уз издашне алилује својих дресера, на сртали на остатак понизних богоугодника.

А ови, у љубави васпитавани, на неокрњеним изворима Христове мисли надајани, наивно су гледали у затвореном небу нам собом, не само душевни већ и физички спас.

Значи, том „братском“ канибализму и нијесу криви само људодјерци већ и душотровачи у ризама лажних пророка. Они се подмукло смију и сопственом, слијепом, људоликом оруђу и његовом њихилистичком учинку.

Професор Дурковић је своју студију (одпреко 560 страница) подјелио у 10 тематских цјелина, и то:

I. Увод (до 29. странице), гдје обрађује наводно „у име Христа“ раније римске покушаје разбијања Српства, а тиме и Источне цркве;

II. Обновљање српске државе почетком 19. века (од 29. до 51). Овдје су истакнуте све релевантне

чињенице које говоре о поступном (скоро ненаметљивом) ватиканском ушпитању у српске државне послове;

III. Искоришћавање родољубивих Пољака у времену када су се борили да обнове подељену и поробљену отаџбину у раду на увођењу уније у Србији 1840—1848. (од 51. до 105). Ту је обрађен, између осталог, рад самозваног кнеза Николе Васојевића, француских Лазариста у Цариграду, Фрање Заха и Хиполита Терлецког, који се преко Штросмајера 1848. залагао за унијаћење Срба.

Поглавља IV (105. до 167), V (167. до 237) и VI (237 до 327) континуирано повезују скоро сва ватиканска стремљења да преко Штросмајера (као за то најпогодније личности, са језуитским манирима наводног „југословенства“) покушају постићи свој циљ. Овај се заносио да преузимањем Ђирила и Методија, као тобожњих мученика Западне а не Источне Цркве, оствари своје планове. Низ закулисних досад јавности слабо или никако познатих а неријетко, до огавности, ружних активности (па и ушпитања у Србији и на српском двору) везано је, непосредно или посердно, за поменутог Ђаковачког бискупа.

Као лицемјер, лажни вјерник, блудник и превртљивац, а уз то довољно учен и материјално јак, Штросмајер је био прави изабраник Рима (за више од пола столјећа) на балканским просторима. Његов удио у припремању конкордата између Црне Горе и Ватикана је велики, као и уопште у конкордатском питању, чиме се бави VII поглавље (327. до 383) ове књиге. VIII (383. до 453) и IX (453. до 499) обрађује даље припреме Рима на доношењу конкордата и његовом коначном усвајању од стране Србије.

X (и посљедња) иначе и најпотреснија цјелина, насловљена је: Учесници на истребљивању српског народа у првом свјетском рату.

Уз ово, аналитичко-синтетичко, слије II свјетског рата, и 3. „Они болно репрезентовање узрочно-последичног тока збивања на југо-меридијанима, писцу се отима и неколико, до суза потресних, до кумената из времена послје 1918. године (до кад је фиксирао књигу).

Поменута фрагментарна свједочанства означио је симболично: „То исто, у име Христа 1941. до 1945. и »Magnum crimen«.

Овај поднаслов је намјерно ставио умјесто закључка, који сваком читаоцу, без обзира „ко се како крсти“, није тешко донијети. Наравно, уколико умне силе њиме господаре. Тек тада се и кратка мота, са почетка овог, луксузно опремљеног и епохалног дјела, могу схватити као позив великог етичара и мислиоца на разум. Стога их, ради јасноће, цитирамо: 1. „Грозни су одношаји међу нама и Ватиканом, крвљу су написани они листови наше повијести и ми их морамо држати вабијек отворене пред очима својег народа, да га криви пророци не преваре и не уведу у нове напасти, у несреће горе“ — Људевит Вулићевић, римокатолички свештеник, Штросмајеру 1881. године; 2. „Срећна вакта за оне који образа немају“ — скопски митрополит Јосиф, по-

што хоће да што пре заборава спремни су да понове“ — у логору Дахауу.

Од првог, пророчанског, до последњег, упозоравајућег, само је један људски вијек, а колико јама, крви, мученичких издисаја, суза... , колико помрачења ума у Ђаволем лонцу несреће!...

И, да ли је, већ једном, крај томе? — као да нас пита писац. — Пита, да бисмо запитали себе саме и (сјећајући се ловћенског учитеља) стали на пут новом јаду, уз његове упуте: „Зло чинити од зла бранећи се, ту гријеха никаквога нема“.

И, најзад, једна добронамјерна примједба аутору: Књига је, по садржају, комотно могла носити име „Срби и Ватикан“, а (уз мало допуне) и „Православље и Ватикан“, с обзиром да је тематика, којом се бави овај великан хумане ријечи, то изискавала. Но, њен садржај свакако је најбољи поклон и најсигурнији азимут великом броду Српства, да се не насуче на нове Сциле и Харибде, слушајући заносне звукe ватиканских сирена. — Ваљда неће...?!

Чедомир М. Лучић